

En dator per person?

Vilket blir nästa steg i datavärlden? Vad händer när konsumenterna tröttnat på dataspel och register över sina skivor? Datakommunikation är framtiden, spår Tomas Ohlin i denna krönika. Med hjälp av ett "modem" kan hemdatoranvändare koppla samman sig med ett obegränsat antal databaser.

Blir hemdatorn "årets julklapp" i år igen? I vårt land säljs de just nu för fullt. Hur kommer detta sig? Hemdatorer används ju mest för lekar och spel, sägs det. Har vi plötsligt blivit så leksugna?

Eller är hemdatorn en sorts symbol för överflödssamhället, som en del vill göra gällande? En bit socialt mönster. Grannen om kompiserna har ju, varför ska då inte jag ha?

Nå, kan man inte använda en hemdator till något annat än att leka med? Jovisst.

"Videotex är räddningen för hemdatorindustrin!" Så sa en expert vid en stor mediekonferens i Amsterdam häromveckan. Vad han syftade på var på den uppbromsning för hemdatorförsäljning som börjat märkas på en del ställen i USA och England. Visserligen säljer dessa maskiner på många håll ännu som smör – särskilt i ju-tetid. Men många användare har vid det här laget bekantat sig med de vanligaste lekarna och spelen. Labyrinter och hemliga grottor – vad sen?

Kontakt

Man ser sig om efter mer meningsfulla användningsområden. Videotex (eller teledata) är ett sådant. Alltså möjligheten att (med ett s k modem) koppla in hemdatorn på telefonnätet. Då får man kontakt med många, inte bara andra hemdatorkompisar, utan främst med olika databaser.

I Sverige finns vid årsskiftet 84-85 ungefär 150 000 hemdatorer i våra bostäder. Det är ju en hel del. Och dessutom finns naturligtvis många fler liknande maskiner på våra arbetsplatser. Persondatorer kallar man dem där. Skillnaden är egentligen bara att hemdatorn är enklare och billigare.

Av våra hemdatorer har idag ungefär 10 procent modem, d v s de kan användas för kommunikation. Den andelen ökar nu starkt. Allt fler förstår att telekommunikation är en bit framtid – att det ger så många spännande möjligheter till kontakt och information.

Profssysselsättning

Televerket har tyvärr rätt länge bromsat detta. Man har där gång efter annan deklarerat att det bar är profssen som ska ägna sig åt telekommunikation. Videotex för envar – nej, nej.

Fler kanaler

Först på allra sista tiden har man på televerket förstått att man haft fel. Det är när man insett att kabel-TV och satellit-TV inte är allt här i världen. Att det trots allt finns begränsningar för vårt TV-tittande. Vi ser redan på TV i genomsnitt två timmar om dagen. Visst vill vi ha fler kanaler att välja mellan. Sveriges Radio måste få konkurrens. Men kvantiteten per person, räcker inte den? Vi vill sannerligen också fylla vardagen med annat än att se på TV.

Televerket har då gjort helt om. Om TV-kablarna inte kommer att bli belagda fullt ut, då bygger man istället ut sitt nät för videotex. Investeringspengar har man ju gott om. För gott, enligt min mening. Riksdagen har varit alltför generös med att ge televerket fria händer för inträde på nya marknader.

Illojal konkurrens

Televerkets renlärighet är begränsad. När man går in med nya tjänster passar man ofta på

att ta för sig samtidigt. Monopolet ger ju vissa möjligheter. Man tar till exempel mer betalt för konkurrerande databaser än för sina egna. Illojal konkurrens, javisst. Näringsfrihetsombudsmannen tittar just på detta.

Konsumentvänligt

I spetsen för videotex går nu bankerna. Man lanserar nya tjänster där vem som helst kan beställa och betala varor från sin (modemförsedda) hemdator. Och man kan klara av en hel del bankaffärer vilken tid på dygnet som helst. Det är tveklöst en konsumentvänlig åtgärd, samtidigt som den sannolikt ökar antalet banktransaktioner, åtminstone på sikt.

Snart kommer bankernas (två) nya betalkort att presenteras. Efter en tid kommer de att kunna användas direkt i hemdatorn. Den blir då en sorts dataterminal.

Utbildning och konsumentupplysning är andra viktiga områden för videotex. Särskilt branschvisa upplysningar om varor och tjänster behövs i dessa tider av säljarens marknad.

Marknadsundersökningar. Ett Eldorado öppnar sig för statistiker och sociologer när man på data kan ställa direkta frågor till stora grupper vanligt folk, och få höga svarsfrekvenser.

Snart har vi kanske också lokal demokrati per hemdator. Att be om synpunkter på t ex närmiljön eller barnomsorgen är rätt enkelt att klara med videotex. Och att ge sin mening till känna, att ge prioriteringar mellan olika alternativ.

Sådant berör oss alla. Och vi är bara i början!

Tomas Ohlin